

Informe 1/2005, del Consell Econòmic i Social, sobre el Projecte d'Accions Innovadores de les Illes Balears, INNOBAL XXI

Informe 1/2005, del Consell Econòmic i Social, sobre el Projecte d'Accions Innovadores de les Illes Balears, INNOBAL XXI

I. Antecedents

Primer. El dia 18 de febrer de 2005, el Consell Econòmic i Social de les Illes Balears rep la sol·licitud formal d'un informe sobre el Projecte d'Accions Innovadores de les Illes Balears –INNOBAL XXI–. La sol·licitud, signada el dia 25 de gener de 2005, parteix del conseller d'Economia, Hisenda i Innovació i va adreçada al president de la institució. Anteriorment, el dia 14 de febrer de 2005, per correu electrònic, s'havia fet avenç de la petició.

El projecte INNOBAL XXI ha durat tres anys, entre el 2002 i el 2004, i ha rebut un finançament del 50% de la Direcció General de Política Regional de la Unió Europea (DG Regió).

La dita petició s'acompanya de la documentació següent:

- la proposta inicial del projecte presentada davant de la Comissió Europea
- els informes anuals de progrés
- un primer esborrany de l'informe anual on s'especifiquen els projectes executats, els resultats obtinguts, els pressuposts respectius, etc.

Igualment, en la sol·licitud, es fa l'advertiment que la documentació es pot completar amb tota la documentació complementària o de justificant que es sol·liciti.

El CES, ateses les circumstàncies exposades, té la sol·licitud i la documentació que es relaciona en paper i en suport informàtic.

Segon . La petició que motiva aquest informe, es basa en l'article 2.1 c) de la Llei 10/2000, de 30 de novembre, del Consell Econòmic i Social. L'objecte de l'informe que es demana se centra principalment en "...tractar d'avaluar els resultats del projecte".

A més s'afegeix que la DG Regió "...valora molt positivament aquest tipus d'informes per part d'institucions de prestigi on s'analitzi:"

- "Si s'han complert els objectius prevists a l'inici del projecte"
- "La implicació social en el projecte i el seu impacte i beneficis sobre els sectors productius de les Illes Balears"
- "Els aspectes del projecte que s'haurien de millorar a possibles convocatòries"

Tercer. La Comissió Permanent, en la sessió ordinària del dia 16 de febrer de 2005, examina la petició i documents que l'acompanyen, avançats el passat dia 14. Després de debatre en profunditat la matèria, fixa l'àmbit en el qual s'ha de moure l'informe sol·licitat i determina que la Comissió de Treball d'Economia, Desenvolupament Regional i Medi Ambient és la competent per elaborar una proposta d'informe.

Per part de la Secretaria General del CES, el dia 18 de febrer, es consulta als membres del Ple de la institució, els quals deleguen l'aprovació de l'informe a la Comissió Permanent.

Quart. La Comissió de Treball d'Economia, Desenvolupament Regional i Medi Ambient, es reuneix el dia 24 de febrer de 2005 i el dia 14 de març de 2005 i eleva a la Comissió Permanent una proposta.

La Comissió Permanent, reunida en sessió ordinària el dia 16 de març de 2005, aprova aquest informe.

II. Examen del contingut formal i material de la sol·licitud i de la documentació que l'acompanya

En aquest cas, atès el contingut de la sol·licitud i de la documentació adjunta, el CES no s'enfronta a una petició ordinària de dictamen o d'informe.

No es motiva l'actuació consultiva en l'existència d'un avantprojecte de llei o d'un projecte de decret en matèria econòmica, social, laboral o ocupacional que justificarien l'elaboració d'un procediment altament formalitzat –nivell de discussió, tramitació específica, emissió de la resposta a la consulta en un termini taxat– i d'un dictamen preceptiu que expressa el parer –nascut del consens– de la nostra institució.

Tampoc estem davant d'una qüestió social econòmica o laboral que es formuli facultativament, de manera general pel Govern, i que és d'interès per a les Illes Balears. Aquest cas ens portaria a encetar una línia d'estudi i a l'emissió d'un dictamen o d'un informe, en ambdós casos de naturalesa genèrica, que servís perquè el Govern s'il·lustrés amb l'opinió del CES i pogués prendre amb més seguretat una decisió. Les actuacions prèvies que faria el CES per arribar a la formació d'un criteri d'assessorament suposarien el desplegament d'actuacions de debat molt àmplies entre els membres de la institució i, fins i tot, la realització de consultes tècniques externes entre especialistes relacionats amb la matèria. I tot això es faria sense sotmetre l'actuació del CES a cap termini temporal.

En canvi, el cas present és el d'una petició que té un rerafons que és de gran interès estructural per a les Illes Balears sigui el punt de partida l'econòmic, el

social o el laboral, però, que es vol circumscriure en un espai de gran concreció i especificació. Igualment sembla que el marge temporal que té el CES per fer la tasca d'informe, tot i que no és molt minso, està limitat per la dinàmica de la tramitació administrativa de la UE.

La fita procedimental en la qual la Conselleria pretén que es mogui el CES és el d'un projecte cofinançat per la UE que ja està executat. El moment precís és quan l'expedient fineix i es plantegen noves possibilitats de col·laboració econòmica entre la comunitat autònoma i les autoritats comunitàries. A més, la determinació de l'actuació consultiva del CES es desitja en àmbits valoratius també ben específics que són els següents: compliment del que s'havia planejat, implicació social en els projectes –beneficis que comporta– i millores possibles en futures convocatòries.

Amb independència de les peticions concretes de la Conselleria i dels documents que en donen suport, ens podem formular hipòtesis d'intervenció del CES, si fixem la nostra anàlisi en un punt de vista material. Una primera hipòtesi seria que es volgués fer una llei o un decret sobre la "Innovació". Indubtablement, en aquest cas, caldria consultar al CES de manera preceptiva, ja que, en tractar-se d'una matèria de caire clarament econòmic i social, n'hauria d'emetre un dictamen. Si la segona hipòtesi fos l'elaboració d'un Pla d'innovació –encara que la via de consulta fos facultativa i no preceptiva– també existiria la necessitat de consulta, perquè aquesta institució aportaria un valor de consens molt interessant per a les autoritats impulsores i executores del pla, en una matèria de transcendència econòmica, social i laboral.

Així doncs, el denominador comú que existeix entre aquests hipotètics nivells de consulta i la concretíssima petició que se'ns fa és la matèria; la innovació com a motor i component bàsic del desenvolupament econòmic, social i laboral.

Vistes les particularitats exposades en el contingut de la petició i atenent la naturalesa dels documents que l'acompanyen, la Comissió Permanent entén que ha de centrar l'atenció en els aspectes que detallen les observacions generals i les observacions particulars d'aquest informe, en les quals, es dóna explicació clara de la funció consultiva i assessora del CES i s'assenyalen orientacions possibles del futur de la innovació a les Illes Balears.

III. Observacions generals

Primera. El CES és un òrgan de rellevància estatutària, regulat en l'article 42 de la llei fonamental de la comunitat autònoma. Aquesta norma defineix la nostra institució com un òrgan col·legiat de participació, estudi, deliberació, assessorament i proposta en matèria econòmica i social.

L'article 1, núm. 1, de la Llei 10/2000, de 30 de novembre, del Consell Econòmic i Social, matisa els trets definidors que dóna l'Estatut d'Autonomia (EA) i disposa literalment el següent: "El Consell Econòmic i Social de les Illes Balears és un òrgan col·legiat de *caràcter consultiu*, de participació, estudi, deliberació, assessorament i proposta en matèria econòmica i social de les Illes Balears."

D'aquestes disposicions bàsiques resulten els perfils institucionals del CES. En elles es diu què és i què pot fer i, correlativament, podem determinar el que no és i el que no pot fer. Atesa la "joventut" del nostre Consell –que va iniciar l'activitat el 9 de juliol de 2001– és convenient detenir-se en aquests aspectes.

De la consideració per l'Estatut, en l'article 42, podem extraure que el legislador qualifica el CES com a institució bàsica en l'entramat institucional de les Illes Balears. El Consell forma part de les institucions consultives i assessores de la comunitat; és un dels òrgans superiors de consulta de les Illes Balears,

juntament amb el Consell Consultiu –regulat en l'article 41 de l'EA–, amb el qual forma l'Administració Consultiva. A més, és un òrgan que té com a àmbit d'actuació la totalitat de la comunitat autònoma i no només la corresponent a l'àmbit funcional de l'administració autonòmica. Per tant, no és un organisme contingent o circumstancial, sense presència efectiva. Tampoc és quelcom aliè a la “cosa pública”, una mena d'ONG que específicament s'inclina a defensar els interessos d'un grup o causa social. Ni un òrgan consultiu funcionalment incorporat a l'administració del Govern de les Illes Balears per atendre aspectes concrets de caire tècnic o fiscalitzador.

Del núm. 1 de l'article 1 de la Llei 10/2000, podem distingir un element que podem qualificar d'estàtic i d'altres que ens indiquen l'activitat o dinàmics.

L'element definidor de caire estàtic és la qualificació d'òrgan consultiu, que especifica el precepte respecte del concepte que desplega l'EA. En efecte, quan la llei diu que el CES és un *òrgan col·legiat de caràcter consultiu* el que fa és limitar la concepció de l'òrgan. El CES està marcat per aquest caràcter, res més no pot fer que emetre respostes a consultes, siguin plantejades per les autoritats públiques –especialment el Govern de les Illes Balears– o per les pròpies organitzacions i/o institucions que hi són presents o per la seva pròpia iniciativa en una mena d'autointerrogació. D'altra banda, les seves respostes són col·legials, nascudes d'un col·lectiu que la Llei delimita i que nosaltres titulem com a representatiu de la societat civil organitzada.

El CES respon a les consultes a través del dictamen o elaborant un informe, fins i tot un estudi, la qual cosa implica –tot i que pot semblar paradoxal– una activitat consultiva prèvia. El CES pot emetre una resposta a la consulta que se li fa, perquè prèviament obre en el seu si un procés intern de consulta. Un procés entre els seus membres, entre aquests membres i les organitzacions i institucions que els designen i de tots aquests amb l'equip tècnic i de direcció de la institució i, finalment, una interacció de debat en comú que tendeix a

l'assoliment d'un consens. El procés és complex i polièdric i té virtuts i limitacions.

Per això no se'ns han de fer estranys els trets que hem qualificat de dinàmics, ja que indiquen:

- quan la llei fa referència a la *participació* i la *deliberació* ens fa veure quins són els principis d'elaboració de la resposta a la consulta.
- quan determina l'elaboració d'un *estudi* fa referència a quin és el grau de profunditat material que pot abastar la resposta a la matèria consultada.
- quan es concreta en l'*assessorament* i en la *proposta* en matèria econòmica i social assenyalava quins són els objectius perseguits a través de la resposta a la consulta.

En resum, qualsevol consulta que es planteja al CES, és una qüestió que s'eleva a una institució superior de la comunitat autònoma, de conformació col·legial, de caire consultiu, que obre un procés de recerca d'un consens que ofereixi, després de superar un procediment presidit per la participació i la deliberació, un assessorament i una proposta en matèria econòmica i social.

Segona. Tenint en compte el que hem raonat en la primera observació general, ens podem fer la idea clara que l'àmbit natural d'actuació del CES és el que es desplega dins de l'anàlisi de fonaments i principis de projectes –siguin normatius o planificadors– que han de ser objecte de desenvolupament, per tant, abans de l'execució.

El CES no té una infraestructura de seguiment perquè no és un òrgan de vigilància i control de l'actuació del Govern de les Illes Balears, ni de cap de les administracions públiques concurrents en el nostre territori. No pot, per tant, determinar –en un termini que no sigui prou extens per poder obrir un debat ampli–, quin és el grau de compliment d'una mesura adoptada per les

administracions, organitzacions o institucions que li fan una consulta. Tampoc no hi ha control posterior de compliment en els supòsits en els quals el CES emet un dictamen o fa un informe perquè, com hem dit, la nostra institució no està destinada a fer fiscalització. Un cop ha emès el dictamen o l'informe el CES no fa cap més actuació.

El Consell –quan és consultat– l'única funció que desplega és la d'oferir un consens entre les opinions diverses dels seus consellers i de les organitzacions i institucions que els han designat. D'aquí que la Llei 10/2000, de 30 de novembre, no ens hagi reconegut la potestat de poder dir si allò que se'n consulta està bé o malament o si està d'acord amb un criteri objectiu i raonat de legalitat o constitucionalitat –com es reconeix al Consell Consultiu, que és l'òrgan superior d'assessorament en matèria jurídica de la comunitat autònoma. Senzillament, el CES emet una opinió contrastada socialment perquè és una caixa de ressonància de la societat civil organitzada i el valor que pot oferir està en el si de l'opinió obtinguda com a fruit del consens.

Les lleis i decrets que són dictaminats fan constar, a les exposicions de motius i preàmbuls, que el Consell ha estat consultat o que el CES ha emès dictamen, però, en cap cas, s'usa una fórmula ritual que indica que s'ha emès una opinió favorable o contrària a la norma. Basta doncs que consti la consulta per entendre que s'ha escoltat la societat civil *abans* d'encetar el projecte. Perquè això és precisament el que es vol, que el CES sigui un òrgan de consulta prèvia a l'execució dels projectes el qual dona l'oportunitat a la societat civil d'intervenir i, per tant, d'adreçar la intenció, d'influir en la voluntat de l'administració pública quant aspectes que es consideren interessants des del punt de vista comú dels consellers.

L'administració fa consulta prèvia perquè amb ella pot fer l'assaig aplicatiu i avançar els efectes que tendran, quan comencin a vigir, les normes o plans projectats. Els avantatges són evidents, si una norma futura o un pla provoca

fortes dissensions en el si del CES, és obvi que –si no és corregit– tendrà dificultats a l'hora d'aplicar-se. Per contra, si un d'aquests projectes és acollit amb gran consens, com un avenç de progrés per a les Illes Balears, serà difícil que aquesta no sigui la resposta dels afectats. En tot cas, el dictamen o l'informe atorgaran a la vigència del projecte el valor afegit, de naturalesa civil, de legitimació reforçada. És una garantia de l'encert quant a la connexió entre allò que el Govern persegueix i els interessos que són presents en aquest CES, màxim exponent de la societat civil organitzada.

Si, com hem vist, el projecte INNOBAL XXI és una iniciativa tancada, hem d'entendre que la sol·licitud que el Govern ens fa és una manifestació de la seva potestat de demanar assessorament i que la fonamentació, correctament formulada de la petició en l'article 2.1.c) de la Llei 10/2000 –que determina com a competència del Consell: *Elaborar informes o estudis, a sol·licitud del Govern o a iniciativa pròpia, sobre qüestions socials, econòmiques o laborals d'interès per a les Illes Balears*–, ha de ser admesa però alhora ha de ser tractada amb les limitacions que s'han exposat. És a dir, fent una avaluació de la importància que té la innovació pels membres del CES, a través dels textos que ha produït la institució demanant la intervenció en les accions futures.

Des d'aquest punt de vista, amb aquestes especificacions, no hi ha cap impediment que el Govern demani que el CES es pronunciï sobre una matèria que és de cabdal importància per als ciutadans de les Illes i que el pronunciament es limiti als aspectes detallats.

El suport documental de la petició de consulta no és un expedient administratiu en un sentit propi. No estam davant de l'exercici de la potestat de demanar informes (articles 82 i següents de la LRJPAC 30/92, de 26 de novembre) a un òrgan consultiu per tal que l'Administració dins d'un expedient administratiu pugui formar la seva voluntat quant a la fonamentació d'un acte administratiu que resol una petició. De fet, la documentació tramesa pel Govern, són

avaluacions requerides per l'administració europea per a l'obtenció d'un finançament.

En aquest camí que hem obert en aquestes observacions generals ens interessa destacar la importància que té per a la institució el fenomen de la Innovació, cosa que feim en les observacions particulars d'aquest informe.

Tercera. Les principals aportacions de l'anàlisi econòmica a les activitats de R+D+i es poden concretar en l'anàlisi econòmica del sector públic, en la teoria del creixement econòmic i en l'anàlisi de la competitivitat:

Des de l'anàlisi del sector públic, les activitats de R+D+i són un exemple de les insuficiències del mercat i de la necessitat del suport del sector públic per a la seva adequada promoció.

Des de l'anàlisi de la teoria del creixement econòmic, sempre s'ha considerat que el progrés tècnic és una variable rellevant que determina el captament de la productivitat i el creixement econòmic. El que sí que ha canviat radicalment és l'enfocament que se li dona al progrés tècnic (d'exogen a endogen) i el major grau d'importància o no que hi poden jugar les polítiques públiques per accelerar el ritme del canvi tècnic en introduir el nou concepte de capital humà.

Però en tot cas, sigui quin sigui el model d'anàlisi, és acceptable una certa intervenció del sector públic i de l'administració en l'impuls i generació de la innovació perquè d'aquesta intervenció deriven efectes positius que afecten àmpliament els ciutadans.

Quant a la diversitat d'enfocaments dins l'anàlisi de la competitivitat i la innovació, podem assenyalar el de la "*industrial perspective*"¹ i l'evolucionista².

L'enfocament de la "*industrial perspective*" presenta un cert caire institucional i com a principal aportació cal destacar la preocupació per definir el conjunt de branques que conformen el nucli dur de la competitivitat d'una economia, qüestió clau per definir qualsevol estratègia de competitivitat³.

L'enfocament evolucionista presenta una doble aproximació: l'enfocament evolucionista aplicat al territori i basat en els conceptes de districte industrial i capital social, i, l'enfocament evolucionista de les activitats de R+D+i basat en els conceptes de sistema nacional d'innovació, anàlisi *benchmarking* per a l'estudi de *bones pràctiques* per tal de poder inferir recomanacions o suggeriments per millorar la competitivitat dels sistemes nacionals d'innovació, així com, la utilització de la planificació estratègica i l'elaboració de plans d'actuació que compten amb la participació activa de tots els agents econòmics i socials implicats.

L'enfocament evolucionista de les activitats de R+D+i és el que fonamenta la política del VI Programa Marc Europeu 2002-2006, el *Plan Nacional de Investigación Científica, Desarrollo e Innovación Tecnológica (2004-2007)* del d'Espanya, del qual el CES de l'Estat ha fet un valuós Dictamen⁴ i el Pla R+D (2001- 2004) i el Pla Innova (2001-2004) del Govern de les Illes Balears.

¹ Vegeu: Mary O'Mahony i Bart van Ark (ed.). "EU productivity and competitiveness: An industry perspective". European Commission, 2003.

² Les principals aportacions d'aquesta emergent nova escola de pensament econòmic es poden trobar al *Journal of Evolutionary Economics* i al *Industrial and Corporate Change*.

³ Vegeu: "Comportament de la productivitat i la competitivitat a les Illes Balears". Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, 2004; referenciat al número 49/59 de la Revista Econòmica de Catalunya.

⁴ Dictamen sobre el borrador del V Plan Nacional, Desarrollo e Innovación Tecnológica para el período 2004-2007.

L'enfocament evolucionista de les activitats de R+D+i és també l'adoptat per l'Informe del CES sobre el I Pla R+D de les Illes Balears⁵ sobre el qual basem bona part de les observacions particulars d'aquest Informe.

IV. Observacions particulars

Primera. La Memòria del CES sobre l'economia, el treball i la societat ha analitzat en totes les seves edicions la situació de la recerca, el desenvolupament i la innovació a les Illes Balears:

L'any 2001, la Memòria del CES posava de manifest que els sistemes d'innovació guanyaven "terreny com a conductors de polítiques de recerca i desenvolupament en allò que es comença a denominar economia basada en el coneixement, on el capital humà adquireix un gran protagonisme com a portador de coneixement no fàcilment transferible". Igualment, afirmava que "amb un PIB de més del 80% dedicat al sector serveis, la innovació a les Illes Balears hauria d'estar-hi concentrada".

L'any 2002, la Memòria posava de manifest que l'any anterior la despesa total en activitats R+D havia experimentat un creixement acumulat d'un 10,8% respecte de l'any 2000, la qual cosa situava a Balears com a novena comunitat on més havia incrementat la despesa en aquesta matèria.

L'any 2003, la Memòria del CES indicava, en uns termes semblants als de la Memòria precedent, que s'havia produït un creixement acumulat d'un 17,9% de la despesa total en activitats R+D a les Illes Balears. No obstant, s'afirmava que aquesta increment no havia estat suficient, "ja que les Balears continuen presentant el valor més baix de totes les comunitats en termes de despeses R+D respecte del PIB". Tot i això, considerava que s'havia de destacar que

⁵ Informe sobre el I Pla de Recerca i Desenvolupament tecnològic de les Illes Balears. Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, 2003.

“les Balears presenten l’any 2002 la taxa de creixement més alta de l’Estat en relació amb la despesa en R+D realitzada per les empreses”. D’altra banda, s’afirmava que “la innovació en els sectors serveis, i més concretament el sector turístic, en general, ha estat poc estudiada, fins i tot ni s’ha considerat. D’aquesta manera, els indicadors tradicionals per mesurar l’activitat innovadora no són vàlids per analitzar la innovació en els sectors de serveis perquè estan centrats a mesurar la innovació tecnològica en els sectors manufacturadors”.

Per conèixer l’activitat innovadora desenvolupada pel sector turístic en els anys 2000 a 2003 i, d’aquesta manera poder definir possibles indicadors d’innovació en el turisme i, en el futur, en el sector serveis, la Memòria de 2003 extreia una sèrie de conclusions:

1. La innovació té una presència important en totes les branques de l’activitat turística a les Illes Balears i en totes les illes; una innovació que no queda reflectida a través dels indicadors tradicionals. Per tant, es relativitza una mica el baix nivell que ocupen les Illes Balears en les estadístiques comparades d’innovació.
2. Hi ha una freqüència menor de la innovació en productes enfront de la innovació en processos.
3. La innovació tecnològica és més freqüent (78,21%) que la no tecnològica en tots els subsectors turístics.
4. En la innovació tecnològica, predomina la referent a les tecnologies de la informació i les comunicacions, així com a la tecnologia mediambiental.
5. La introducció de les innovacions generalment té un impacte positiu sobre la xifra de facturació i de qualificació dels empleats⁶.

⁶ Vegis A.V. *Pautas de innovación en el sector turístico balear*. Estudios COTEC núm. 25, gener 2004. També s’ha de tenir en compte la important innovació de les empreses turístiques balears fora de les Balears i la possibilitat d’efectes retorn quant la innovació a les Illes.

Segona. El CES de les Illes Balears va emetre l'any 2002, el dictamen sobre el Pla de recerca i desenvolupament de les Illes Balears, dictamen que recollia les observacions fetes en un informe d'experts que es va elaborar com a resultat d'unes jornades organitzades pel propi Consell.

El CES expressava en el dictamen les conclusions següents:

“Com la resta de les economies occidentals de la qual en forma part, l'economia balear es troba inserida en una onada econòmica que afecta els sistemes productius i els qualifica per la presència i la difusió de sectors propis de l'economia del coneixement i de la informació. El canvi que això suposa empeny a una renovació de comportaments i per tant de lideratges socials, públics i privats. Aquests han de disposar d'una percepció correcta de la situació i han de formular les línies de futur.

Aquí hi té un paper molt important el Pla de Recerca i Desenvolupament tecnològic. De fet, en les seves opcions s'hi troben correctament expressades una part de les esmentades línies de futur.

S'hauria de fer un esforç per integrar les polítiques i actuacions en matèria de recerca i desenvolupament (R+D) i innovació. Altrament, seria interessant que aquestes polítiques i actuacions formassin part d'un pla estratègic regional que compregués el conjunt de l'economia de les Illes i que recollís el consens dels diferents agents de la societat illenca, concretat en un pacte entre el Govern i l'Administració i el conjunt de la societat.

Fora molt recomanable establir un grup promotor que aplegués aquelles persones que gaudeixen de representativitat i exerceixen un lideratge social, pertanyents a l'Administració Pública i a la societat civil. El seu caràcter promotor ajudaria molt a garantir una millor difusió de les bones pràctiques empresarials i dels resultats positius que s'obtinguin del Pla. Aquest suport

facilitaria les accions menades en el camp del turisme, del medi ambient, i de la formació; el foment d'acords de cooperació amb xarxes exteriors d'excel·lència en recerca, desenvolupament tecnològic i innovació, i la millora del contacte de les empreses en el sistema regional d'innovació.”

V. Conclusions

De tot l'exposat, el CES extreu les conclusions següents:

Primera. El CES de les Illes Balears, atès el marc normatiu que el regula, tot agraint el trasllat de la sol·licitud d'aquest informe, no pot entrar a valorar específicament les accions dutes a terme en el marc del Projecte d'Accions Innovadores de les Illes Balears (INNOBAL).

Segona. El CES vol fer present a la Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació la gran importància que té per a les Illes Balears el desenvolupament de la innovació, que ha destacat en els documents citats en les observacions generals i particulars d'aquest informe.

Tercera. Finalment, el CES ofereix la seva col·laboració al Govern de les Illes Balears, i en concret a la Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació, en les matèries relacionades amb la R+D+I, i li manifesta el seu interès i disposició per participar activament en l'elaboració del proper Pla d'Innovació de les Illes Balears, emetent, en el seu cas, un informe o dictamen sobre el mateix.

El secretari general

Vist i plau

El president

Pere Aguiló Crespí

Francesc Obrador Moratinos

Palma, 16 de març de 2005